

IN NOMINE DOMINI.
DISSERTATIO POLITICA

De

CONSERVATIONE
REIPUBLICÆ ET
PRÆSERTIM MONARCHIÆ.

Quam

Consentiente ac approbante amplissimâ facultate
Philosophicâ, in illustri ad Auram Academia;

SUB PRÆSIDIO

PRÆCLARISSIMI VIRI,

DN. M. AXELII Kempes/ Philosophiæ Practicæ & Histor. Professoris Ordinarij; nec
non p. t. Rectoris Magnifici; Præceptoris
ac promotoris sui ætatem colendi,

*Pro Magisterij Philosophici dignitatibus & privilegijs adipi-
scendis, examini publico, placidâq; Eruditorum
censurâ, modestè subiicit*

AMBROSIUS SVENONIS NIDULIUS

Smolandia Svecus, S^æ R.^{is} M.^{ris} Alumnus.

*Ad diem 12. Mayj Anni M. DC. LXV; In Audit. Super.
& Max. horis ab Octavâ Matutinis.*

A B O Æ, 1665.

Excusa à PETRO HANSONIO Acad. Typ.

ILLUSTRISSIMO ATQUE EXCELSO
HEROI AC DOMINO,

DN. PETRO BRAHE/

Comiti in Bispingborg/ Lib. Baroni in Casana/
Domino in Rydboholm/ Lindholm/ Brabeluna/
& Bogesund/ &c. Regni Sveciæ Senatori Prima-
rio, Drotzeto & Generali Justitiæ per rotam Sve-
ciam & Magnum Ducatum Finlandiæ, Subje-
ctasque iisdem omnes provincias Directori; Iu-
dici Provinciali Westmanniæ, Montium ac Dale-
kariæ; ut & Academiæ Aboënsis Cancellario,

N E C N O N

ILLUSTRISSIMO ATQUE GENEROSISSIMO
HEROI ET DOMINO,

DN. NICOLAO BRAHE/

Comiti in Bispingborg/ Lib. Baroni in Casana/
Domino de Rydboholm & Säsivågen &c. Regni
Sveciæ Senatori ac Ammirali &c,

Dominis & Patronis suis benignissimis

Hoc Exercitium Disp. Graduale
humilimè

Consecrat dicatq;

A U T H O R.

DEO DUCE
PROLEGOMENA.

Iquidem Imperia propter
ea sint instituta, ut me-
dio hoc ad Politiarum &
Civilis Societatis finem per-
veniamus; indè sequitur †
scopum omnium Imperan-
tium, non alium esse debere, quàm *Iustitiam*
& *publicam omnium subditorum salutem*, L. 3. in
princ. ff. de offic. præf. Vigil. Salus enim populi su-
prema lex esto. Cic. de ll. Rectissimeq; jam olim Sa-
pientes definivèrè: *Imperium nihil aliud esse, nisi curam*
Salutis aliene. Arist. pol. 3. c. 4. Lips. 2. pol. 6. Su-
isq; in notis. Et Ritterhusius ad Novell. part. 2. c.
1. n. 2. *populi bonum, id est, directionem ejus & tutelam,*
non ipsummet principatum, (reputationem scilicet vanam
& inanem gloriam) sibi finem esse; nec inventum fuisse prin-
cipum aliorumve imperium, suis ut ipsorum commodis illi
studeant, (neq; enim in gravissimam servitutem sponte ali-
eni commodi causâ se quisquam coniecisset); sed subditorum ob
salutem: eos nimirum ut benè regant, eorumq; omni tempo-
re, commoda non tam investigare, quàm incommoditatibus
mederi procurent. Ac Besoldus perfectum imperium politi-
cum censendum esse ait, ubi ἀρχὴν καὶ ἀρχόμερον διὰ τὴν
σωτηρίαν iunguntur. Hoc idem ostendit S. Paulus,
cùm dicit de magistratū, Dei minister est, tibi in bo-
nū, Rom. 13. 4. Undè Reges & Principes, distribu-

tores bonorum quæ largitur Deus, appellat Augustinus; & Homerus *χοιμένας τῶν λαῶν*. Atq; , ut *Gubernatori cursus secundus, Medico salus, Imperatori victoria; sic Moderatori Reip. beata civium vita proposita est: ut opibus firma, copijs locuples, gloriâ ampla, virtuteq; sit honesta.* Cic. de Rep. & ad Q. Frat. Epist. 1. *Huc omnia sunt referenda, ab ijs qui alijs præsumunt, ut qui eorum suberunt imperio, sint quàm beatissimi.* Præcipuè verò præscribente Apostolo 1. Tim. 2: 2. ut *Piëtas & Honestas* inter homines cum pace vigeat. Et sanè laudata est vox illa Principis Hadriani, qui dixit: *ita se Remp. gesturum, ut sciret rem populi esse, non suam.* Hujusmodi Principum, Regum ac bonorum Reip. Administratorum exempla, qui sollicitam istius procuracionem conservationemq; intimius sibi commendatam habuere; ex Hist. sacrâ, in *Iosepho, Mose, Iosua, Samuele, Saulo, Davide, Salomone &c.* prostant. Ex profanâ autem in Imperatoribus quatuor Monarchiarum, Imò, & nostra Charissima patria *SVECIA*, varijs quamvis motibus olim quandoq; agitata, inconcussa tamen hæcenus mansit; & Reges suos ac *patres patriæ* meritò appellatos saluberrimè senserat: utpote inter alios, *Gustavum I.* ejusq; posteros; *Carolus IX. Gustavum Adolphum Magnum, Carolus X.* gloriosæ recordationis: quorum incomparabiles atq; heroicas virtutes, rerumq; prosperè gestarum magnitudinem, totus ferè orbis terrarum summâ cum admiratione vidit & adamavit. Deniq; tempore hodierno, (Deo laus & perpetuæ grates,) Regè serenissimum *Carolus XI.* Dominum nostrum clementissimum in paternæ Majestatis Throno fulgentissimo sedentem, ô utinam felicissimo auspicio, &

absit invidia dicto! quem universus orbis imperij Sveo-Gothici, regiarum virtutum splendore eminentissimum, lætumq; animi, & ingenij fortunæq; in quam alitur capacem, cum maximâ & humilimâ deveneratione, amore ac desiderio intuetur & prosequitur: Cujus S: R: M:ti salutem, vitam & victoriam, omnemq; cœlitus benedictionem D. O. M. benignè concedat. *Mihi igitur secundum tenorem Constitut. Acad. ab amplissimo Senatu Philosophico cum esset injunctum, ut specimen aliquod publicum pro Gradu in philosophiâ deponerẽ, prasens materia digna visa est, in quâ ingenij mei vires exercerem. Esio proinde, bono cum Deo, & candidâ Lectoris interpretatione.*

DISSERTATIONIS

DE

CONSERVATIONE REIPUBLICÆ;
AC CUM PRIMIS MONARCHIÆ

THESIS

I.

Facturus ne operæ pretium sim, si à primordio hujus discursus politici, aliquid de *Formâ Reip. Monarchicâ*, perscripserim; nec satis scio, nec si sciam, dicere ausim: tamen, ut ostendatur, qualis Resp. nobis in hac disputatione, considerata venerit; (cujus, ut reliquarum Formarum, imperij vis, in ipsâ *év τ α ξία* imperantium atq; obedientium maximè consistit) aliquid pro modo instituti prælibandum putavi. Certe Monarchicam regiminis perficiendi rationem esse antiquissimam, nemo negaverit. *Principio rerum, gentium, nationumq; imperium penes Reges erat, Justin. 1. 1.*

Cic. 3. de LL. *Idq̄. in terris nomen imperij primum fuit.*
 Sal. in Catil. *Et apud omnes ferè gentes comprobatum,*
usuq̄. receptum est. Ita Imp. Rom. suos habuit Monarchas indè
à Julio: Galli indè à Pharamundo rege habent: Athenienses
à Cecrope usq̄. ad Codrum: Lacedæmonij à Lelege usq̄. ad
Cleomenem: Hungari ab Attila: Hispani ab Attalarico:
Angli à Britone: Scoti à Fregusso: Poloni à Mecho: Bohe-
mi à Zecho, ut notat Schonb. pol. 1. 5. Dani à Dano:
Sveci verò à Magogo. Atq̄; his populis hæc gubernan-
di ratio ideò fortè convenientior visa est, quòd ad
ipsius naturæ cursum quàm proximè accedit. E-
iusq̄; rei vestigia non tantum in hominibus, sed et-
iam in brutis cernimus. In apibus Rex unus est, Plin.
l. II. hist. nat. c. 17. Et dux unus in gregibus, & in armen-
tis rector unus. Inter grues unus veluti consensu reliquo-
rum princeps electus, agit & moderatur greges: unusq̄; in
navi gubernator. Ac, ut partes hominis in uno corde maxi-
mè vigent; ita, & partes civitatis in uno rege. Utq̄; So-
lem unum in cælo esse, non plures expedit; ita, & unum
imperij corpus unius animâ regendum videtur. Tac. 1.
annal. Et Alexander Darij legatis respondit, mun-
dum à duobus Solibus non posse regi, Curt. 1. 4.
idq̄; eò magis sui valiturum est momento, quò pa-
catior tranquilliorq̄; hic futurus est status: εἷς κοί-
ραυς ἕσω, εἷς βασιλεύς, Hom. Iliad. β. Et pacis
interest omnem potestatem ad unum conferri, Tac.
1. hist. Neq̄; aliud quandoq̄; discordantis patriæ remedium
fuit, quàm si ab uno regeretur. Idem l. 1. anal. Cujus
rei illustre documentum est, quòd Rome in tantâ perturba-
tione, summa rerum redijt ad Octavium: Qui sapientiâ
sua atq̄; solertiâ, percussum undiq̄; & perturbatum ordina-
vit imperij corpus. Quod ita haud dubiè, nunquam coire

& consentire potuisset, nisi unius praesidis nutu, quasi ani-
 mâ & mente regeretur. Flor. l. 4. c. 3. Ecquid accom-
 modatius dici potuisset, de Imperio Sveo-Gothico?
 quod olim tandem finitâ dissensionē intestinâ coad-
 unatum est, Tit. Reg. jur. prov. c. 1. & 2. & no-
 biliss. Gyllensf. in eadem capita paraph. item hist.
 Sveo-Goth; Testantur praeterea historiae, nullas
 Resp. diutius durasse, quàm Monarchicas; quod e-
 xemplis illustrat Keck. pol. l. 1. c. 1. conf. Lips. l. 2. c.
 2. atq; ejus notas. Reink. l. 1. cl. 1. c. 1. Ea igitur
 magnificienda. Patric. l. 1. de Reg. tit. 3.

II.

Cognitâ Reip. Formâ, consequenter agamus
 de Ordinario ac legitimo ad eam perveniendi modo, qui
 potissimum duplex est, utpote; *vel per Electionem, vel
 per Successionem.* Uter autem praerendus, tutior &
 regno, & imperio sit utilior, varia sunt variorum
 iudicia, nec inter omnes politicos convenit. Acer-
 rimè in utramq; partem moventur argumenta. Vid.
 Liebenthy. disp. pol. 6. q. 3. Schonb. pol. 2. c. 2. Gyl-
 lensf. disp. 3. pol. Arnis, doct. pol. c. 9. Althus. pol.
 c. 19. Scherb. in pol. Arist. l. 2. c. 7. & alios. Ego,
 absq; cuiusquam praerudicio, nulli regno, nulli gen-
 ti aut nationi debitum suum honorem ac modum
 iure receptum dimovendum esse duxerim. Et ne
 quid antiquitatis penitus ignoretur, dicente Jcto:
 Electio est antiquior; successio autem receptior, &
 aspectu aliquo melior, Lips. pol. l. 2. c. 4. Satisq;
 constat in nostra patriâ Reges olim *Electione* assumi
 debuisse, & quidem indigenas ac regio sanguine
 oriundos, ex c. 3. tit. de Rege Q. Ol. M. 18. c. 1.
 Joh. M. l. 21. c. 1. nec non Serm. eleganti ex hist.
 Norveg.

Norveg. extracto de elect. Reg. prisc. apud Sveo-
Gothos: qui mos temporibus inclytæ memoriæ Gu-
STAVI I. in desuetudinem abiit. Huicq; *successionem*
ut potioem, & Præsenti statui ac modernis patriæ
legibus magis conformem, jam præferimus atq; de-
fendimus. Idq; ob has præcipuè rationes sequen-
tes: 1. *Quod sceptræ eâdem muniantur. Orbitas quippè*
sphernitur, ut ait Alex. M. apud Curt. l. 4. 2. Dissen-
siones ac discordiæ de Electionibus frequentissimæ, (undè
bella & vastationes), præveniantur atq; tollantur. Vid. u-
nio hæred. Aros. 1544. illaq; renovata & redinte-
grata Norcopiæ Anno 1604. indeq; Holmiæ Anno
1627. ut & Decret. Holm. Anno 1650. 3. Reges fu-
turi, ab incunabulis ita in hanc spem educantur, ut ad im-
perij habenas aptiores fiant. 4. Major item eorum Authori-
tas: & minor invidia qui in cunis adorari cœperunt, quàm
qui subito è privatis evehuntur. 5. quod plurimi populi
successione sunt delectati, atq; ex illâ reges suos petierunt,
ut in populo Dei videre licet, & olim apud Assyrios, Medos,
Persas, Romanos, Ægyptios, Parthos, Africanos, Indos
Francos, Corinthios, Thebanos, Lacedæmonios, Epirotas,
Perusinos, Arabes, Hetrûscos, Tuscos, Muscovitas &c.
testatur Liebenth. ex Bodino l. 6. c. 5. n. 718. Quin
etiam & ad nostra usq; tempora, in Anglîs. Scotis;
in Principibus Germaniæ: dicit nob. *Syllenst.* 6. Deniq;
est illud Taciti: *minore discrimine Regem sumi, quàm*
quari. Atq; ut notat citat. nob. *Syllenst.* in suis pol.
ex Paulo Merula in diatribe de statu Reip. Barav.
Nasci principes melius, pacatius & securius, quàm eligi.
Cui consentaneum est illud R. *Stor.* l. 3. p. 10.
hisce verbis. *That äpeti naturlikum Skipsilsum then fu-*
nunger the hæwer kununglike wald medh årfoa Rådhy swå
sum

sum sunt apte Fadhr ella Föräldra sina/ han hatwer
 thes mera kärleek til almogha ock sinna vndidåna/ at the
 hawa thiånt ock lydhuge waridt Fadher ock föräldre hans:
 och swa hafwer ock almoghe thes mera kärleek ock godhwil-
 ia til sin kunung/ at the äru vpsödde vndi lydhno ock wario
 fadhurs ock föräldra hans. Et Paulö post in fine ejuf-
 dem tituli; Ock thy såghia wise män/ at the land äru säll/
 ock liwa medh fridh ock frälse/ thet kunung hafwa apte ärf-
 da råt/ sum apte fadhr ock föräldra sina; of mågo sea ock
 röna alle the nokot wita ock widha um werildena fara/ at
 the Land hawa rikedomo ock fridh ock frälse/ fram föran-
 nor Land/ thön ey hawa tha sidwånio.

III.

Quòd si minorennis Imperij fuerit suc-
 cessor, Tutores, ut in alijs benè constitutis Rebuspu-
 blicis, ita in hoc florentissimo Imperio Sveonum, con-
 stituanrur ijdem, quos leges & Statuta, Regniq; De-
 creta salubriter decreverint: sicuti laudatissima & so-
 lennis illa consuetudo quæ sub tutelâ Reginæ *Chri-*
stinae obtinuit; atq; ea quæ moderno Statui legibusq;
 conveniens, & in praxi perquàm laudabiliter nunc
 quoq; est recepta, sub tutorio imperio Serenissimi ac
 Potentissimi Regis nostri CAROLI XI. etc. conf.
 Locc. Hist. SveoG. in vitâ Reg. *Christinae* pag. 609.
 Decretaq; Comit. Holm. Anno 1633. p. 5. & 1634.
 1644. item A: 1660. Dehinc, in iustâ ac legitimâ Re-
 gis ætate, cum Reip. gubernacula plenè suscipiuntur,
 sequi consuevit ex præscripto Legum celebris & in-
 auguralis *Coronatio*; quam fore faustissimam, bonis
 ominibus votisq; ac precationibus subditi & cives uni-
 versi precantur. Prius tamen ex consuetudine Re-
 gni, datâ Assècuratione, receptoq; Homagio iux-

ta LL. tit. Reg. Jur. Prov. c. 4 5. 7. Atq; Loce. Hist. SveoG. in vitâ piæ memoriæ GUSTAVI M. pag. 524 seqq; & CAROLI GUSTAVI X. pag. 702.

IV.

Rex insuper, quemadmodum cùm in sede regiâ patris sui sederit, in altissimo Dignitatis gradu supra omnes in regno suo est constitutus, cujus vitam veluti normam aliquam & Exemplar, omnes ejus subditi intuentur: ita, *virtute* omnes antecellere debet. Undè Cyrus: apud Xenoph. ait: *Ei Imperium optimè convenire, qui omnibus quibus imperaret, melior esset.* Et Alex. M. *Optimo voluit regnum suum offerri.* Quis igitur indè non perspexerit, eum, (qui ad tantam fortunæ ingentis spem natus est, & in cujus salute, salus vertitur omnium totiusq; Reip), optimè educari, ac in omnibus virtutibus studijsq; Principis Regisve personâ dignis, ritè informari oportere; idq; & causâ sui ipsius, & omnium subditorum. R. STUR. 2. B. Lips. pol. 2. cap. 7. 8. & seqq. Quamobrem magnam olim initari sinit & gratiam Regis, & omnium Civium votivas sibi acquirere grates, immortalemq; nominis sui famam, quotquot huic maximè arduo negotio operam præclaram & curam eximiam impendere.

V.

Sed præter Cognitionem Lingvarum, quæ tamen maximè interviant Regi; Experientiamq; propriam in terris provinciisque exoticis, si talis haberi tutò queat, nullum penè studium tam mirificè animum Regis eorumve qui ad spem magnam nati sunt accendit atq; extimulat, quàm Studium Histori-
ricum.

vicum. Undè Patric. de Regno & Regis instit. Historiographos & libros Annalium Regi legendos esse, eleganter monet: Majorumq; statuas & imagines parùm curandas. Hæc itaq; Historiarum cognitio, Regibus, Ducibus, Imperatoribus, omnibusq; Principibus perquam necessaria habenda est. Ex eâ enim omnium virtutum exempla depromuntur, & imitationes quæq; clarissimarum actionum. Et speculum est in quod intueri debent, ut exempla sequantur eorum, qui laudabiliter administrationi præsuere. Quod si non fecerint, præstant exempla Tyrannorum, eorumq; tristissimus exitus. Atq; hoc idem Livius in præf. Hist. Rom. indigitat in hunc modum: ad illa mihi pro se quisq; acriter intendat animum, quæ vitæ, qui mores fuerint; per quos viros, quibusq; artibus, domi, militiaq; & partum & auctum sit imperium. Ac post pauca. Indèq; sibi suaq; Reip. quod imitatione dignum cum delectu capere: indèq; fœdum inceptu, fœdum exitu vitare sciat. E. G. In historijs exoticis, quis non amet? Prudentiam & fortitudinem rei bellicæ singularem Nini, Semiramidis celebria facta: Humanitatemq; & benevolentiam Cyri, Principem laudatum Vespasianum, qui amor & deliciae generis humani dictus sit. Optimum Nervam. Traianum, Alexandrum Severum, Gordianum, Theodosium utrumq; in studio pietatis insignes. Clementiam Leonis, qui hæc dixerat: ut Sol omnibus quibus affulserit, ijs calorem impertit; ita princeps Clementiam, ijs quos inspexerit, impertiat. Iustiniani prudentiam civilem. Humanum animum Constantini hæc effundentis; subditorum felicitatem imperij esse thesaurum. FridERICI II. Sapientiam atq; Studia. Maximiliani Iustitiam. Ferdinandipacificam & moderatam Æquitatem. &c. Quis autem non abhorreat & detestetur? Sardanapali Lasciviam & Intem-

perantiam. Sennacheribis fastum & superbiam. Hujusq; vitij pœnam in *Nebuchodonozore*. *Cambysts* pravam educationem & vitam luxuriosam. *Darij Codomanni* delicias immodicas. *Alexandrj M.* & *Cyri* nimiam dominandi cupidinem. Ac longum foret per omnes historias ire! Sed ne patriæ statum omittam; ne tamen altius à primâ origine repetam; aut impiam Tyrannidem *Grimmeri*, Sævitiæve immanem *Christierni*, similibusq; horum; & varia exempla discordiarum atq; idololatriæ omninò utiq; fugienda. Aut in virtutibus, in pietate & prudenti administratione Reip. *Ericum I;* Nec non *Gotharum I;* *Dignerum;* *Biörnones Tertium* & *Quartum;* *Ericum àhrisäll;* *Ericum XI.* cognomine *Balbus;* *Magnum Birgeri Terles filium* ob justitiam severam *Ladulååß* appellatum. Aut laudabilem familiam *Sturianam!* sufficiat etenim in familiâ *Gustavianâ* verè Regia facinora contemplari, & quidem in celebratissimæ memoriæ Rege *CAROLO GUSTAVO X.* domi, militiæq; heroica ejus facta antè oculos ponere, qui omni ratione ad patriam conservandam allaborare sustinuit, nec unquam detrectavit. Cujus Magni Regis feliciter resgestæ eò majori gloriæ fastigio se extollunt, quò pauciorum annorum illius Herôis imperium fuit: ut temporis brevitatis actorum magnitudine pensaretur. Nec adeò necesse est foris quærere *Traiani Sanctitatem;* *Augusti Felicitatem;* *Alexandri M.* Fortitudinem; Sapientiamq; *Salomonis;* *Iosue,* aliorumq; admirandas virtutes, cum harum non oblcura argumenta promittant nostrates. Conf. *Hist. SveoG. Locc. Petrei. Joh. M. Et facere re- Etè Cives suos, princeps optimus, faciendo docet; cumq; sit, imperio maximus, exemplo major est. Vell. l. 2. c. 126.*

Prædiximus, regem quidem oportere in omni virtute excellere, & alijs præstare; imprimis tamen *Clementiam* & *Authoritatem* quàm diligentissimè stabiliet, ut ait Geilf. pol. Exerc. 3. §. 4. Hisce namq; virtutibus non parùm conservat Remp. Majestas. Et quod *Clementiam* attinet, oritur illa ex amore & benevolentia Regis in subditos, subditorumq; vicissim in Regem. *Ut ameris, amabilis es, Et diligi Princeps, nisi ipse diligat, non potest, inquit Plin. in paneg. Trajan. Ac nullum est imperium tutum, nisi benevolentiam munitam, Nepos in vitâ Dionis. Atq; unica hæc virtus (Clementia) mortales superis aequat, ejusq; muneris memoria, nunquam apud conservatos obsolescit. Cavendum tamen, ne Clementia degeneret in nimiam facilitatem; sed temperandus est Iustitiæ rigor Æquitate & Clementiâ, non autem extinguendus. Hieron. Præt. in Theat pol. Sec. 3. memb. 2. Authoritas verò Regis inicit subditis opinionem magnificè de eo sentiendi. Quia etenim Majestas Imperij, salutis tutela est; idcirco nimiâ familiaritate Authoritatem suam non perdat aut dissolvat Monarcha, Geilf. Et supervacaneum est singulatim talia persequi. In promptu namq; est, quòd ei Principi qui solus imperat, propositum esse debeat: oportere eum videri non tyrannicum; sed tanquam rei familiaris dispensatorem, & animo regali præditum erga cives, & non omnia sibi vindicantem suaq; facientem; sed procurantem ac tuentem: tum in vitâ degendâ mediocritatem & moderationem, non nimium & immoderationem consecrari. Præterea, in Nobiles quidem se affabilem, & in congressibus ac sermonibus facilem præbere: multitudinem oratione demulcere. Ex his enim, Imperium fit non solum pulchrius, & omni sermone*

predicabilius ac fortunatius; (quia melioribus imperet, & non fractis ac demissis: & quia non sit perpetuo civibus invisus & horribilis); sed etiam diuturnius sit, necesse est. Arist. pol. L. 5. c. 11. Cic. ad Q. Frat. l. 1. Epist. 1.

VII.

Et quoniam fundamentum conservatio-
nis Reip. positum sit in *Summo Imperio*, quod à Græcis eleganter vocatur *ἀρχὴ πολιτικῆ*, à recentioribus Politicis Majestas, certisq; circumscriptum est Juribus, quæ in totam Remp. se diffundunt, illudq; illustrius reddunt, ac aliàs *Jura Majestatis* appellantur; ideoq; de his breviter. *Ut enim umbra suum sequitur corpus: ita & Jura quædam Summum Imperium, quæ ex ejus profluunt naturâ, & sine quibus stare id nequit.* Quæ etsi varia fuerint, ad duo tamen capita redigi possunt, nimirum: quòd alia sint *Ecclesiastica*, alia *Civilia sive Politica*. Equidem nihil est in Imperio Summo, ad quod Gubernatoris summi potestas se non extendat. Idcirco, & ratione *duarum tabularum Decalogi*, quarum custos est; & respectu *duarum hominis partium* ex quibus componitur, animæ sc. & Corporis; & pro *duplicè vite humane societate*, facta est hæc divisio. Consistit autem Jus Ecclesiasticum, α. In verâ Religione introducendâ; *Exemplo Iosue, Davidis, Salomonis, Constantini M. Gustavi I. mi β.* Introductam conservando, *Exemplo Caroli IX. & Gustavi II. γ.* Synodos Extraordinarias convocando, *exemplo Iohannis III. Ubs. A: 1572. δ.* Scholas & Consistoria instituendo, *exemplo Christinae. ε.* Episcopos & ministros confirmando ac sustentando, ut in laudabili praxi obtinetur. ς *Festa Precum & Gratiarum actionum solennia ordinando; Exempla pia & egregia habentur quotannis in Rep.*

Svecanà. *Politica* verò Jura quamvis variè à Politicis
 distinguantur; ut videre est apud Besold. pol. l. 1. c.
 4. n. 1. Liebenst. pol. Exerc. 7. Arnold. Clapm. de
 arc. Rerump. l. 1. Althus. & Arnis, Tam eni prout
 quædam spectant ad *Iustitiæ administrationem*: quædam
 ad *Fiscum*: quædam ad *belligerandi potestatem*, breviter
 constringi possunt, ac potissimum ea quæ patriæ sta-
 tuti conformia sunt: Videlicet; potestas leges cum
 consensu Senatorum & Ordinum Regni rogandi, confir-
 mandi, interpretandi & abrogandi R. B. LL. c.
 4. §. 7. Judicia ordinandi, ultimamq; Provocationem
 Cit. tit. & cap. quæ jam in Dicasterijs Regijs subsistit,
 revisione servatâ S:æ R:æ M:æ proc. jud. p. 35. Jus vitæ
 & necis, Ord. jud. p. 16. circa fin. Cognoscendi de
 crimine læsæ Majestatis, proc. jud. p. 10. Constit. Acad.
 c. 1. §. 6. Magistratus constituendi, & Jurisdictionē
 tribuendi adimendiq; R. B. LL. c. 8. Singm B. c. 1.
 & 2. Dignitates conferendi, E. G. Comites, Barones
 & Nobiles creandi, Feudaq; concedendi, R. B. LL.
 c. 4. jtem Doctores, Licentiatos & Magistros crean-
 di, Ex constit. Acad. Jus legitimandi, Gist B. LL.
 & Gl. c. 2. Famæ restituendi. Ætatis veniam con-
 cedendi, ex varijs locis Legum. Salvogvardiam dan-
 di, R. B. LL. c. 31. Publicos cursores instituendi,
 proc. jud. p. 14. Jus belli indicendi; Pacem ineundi;
 Fœdera pangendi; Legatos mittendi. Ius Armanniæ.
 Jus viæ publicæ, R. B. LL. c. 4. § 5. 7. & à cap. 24. ad
 27. inclusivè. Ius fluminum publicorum, Ord. Holm.
 G. M. 1617. Portus constituendi & vestigalia accipi-
 endi. Ius monetæ cudendæ, arg.º Decret. Norcop.
 1604. & c. Jus mulctandi, undè Konungz Censaf. Bo-
 na vacantia apprehendendi, Danaarf. R. B. LL. c. 2.

Proscriptorum, & crimen læsæ Majestatis committentium bona occupandi, priv. ord. Nob. p. 10. Hódgii, B. LL. c. 19. Jus Angariorum, ex varijs Decretis. Extraordinarias collationes, re ita exigente, secundum LL. irrogandi, Decret. Com. Metallifodinæjus, & thesauri inventio. Pallatia regia inhabitandi, R. B. LL. c. 2. Jus venandi, eod. tit. c. 34. & Bygning; B. LL. c. 23. Urbes extruendi atq; privilegijs ornandi. Comitia indicendi, &c.

VIII.

Porro ut iam dictum est, *de ipso fundamento & primario medio* Reip. conservandæ, Juribus nempe *Majestatis*: ita exigit ordo, nunc esse peragendum de *Secundarijs, quæ vel ordinaria sunt; ut Consultatio, Legislatio & Jurisdictio; vel Extraordinaria: ut Bellum, Confederatio, Legatio.* Hujusmodi autem omninò esse necessaria, satis evincit onus imperandi, cui summi rerum gubernatores sufficere non possunt, adeoq; necesse est ista adesse, quibus Superior tanquam Instrumentis utitur. Interest etiam, ut personæ præficiantur Dignitatibus: quia de claritate fervientium crescit favor Dominorum. Qualisq; debeat esse virtus in tantâ officialium latitudine, vix exprimi potest. Rectissimè autem istiusmodi se habent officia in Rep. quando personis dignissimis & virtute præditis conferuntur. Nam ut Vellejus inquit, *in quorumcunq; animis inest virtus, eis plurimum tribuendum est.* Et, sicut singula seorsim contemplabimur; ita in specie primò de Regis SENATU & CONSILIARIIS, quibus veneranda antiquitas proximum à S.^a R.^a M.^{te} locum meritò dedit, strictim dicemus. Verum enim verò *cùm unius mens tantæ molis imperij non esset capax, in partè*

curarum

*curarum prudentissimi vocabantur, ut notat D. D. Locc. in Libello de 4. Monarch. l. 2. c. 3. Dicebanturq; oculi, aures & lingua Regis. Et quasi pars corporis ipsius Principis salutati, L. quisquis 5. in pr. C. ad L. Jul. Maj. cum ipso principe unum corpus constituerent, L. Jus Senat. 8. C. de Dign. Unde qui per scelestam pactiōnem de nece Senatorum cogitaverit, Majestatis reus est. Cit. L. quisquis. Et R. B. Q. c. 9. Exod. 22: 28. Act. 23: 5. Horum Regis Regniq; causa ingentem esse in Rep. utilitatem, omnium gentium consensus coarguit, & ipsa res evincit: Nihil enim consilio in omnire prius est, eventusq; semper edocuit in maximis negotijs plus cōsilio quàm manibus effectum esse. Eligantur autem, ut vult lex, R. B. Q. c. 8. indigenæ & optimi, qui benè noverint, quomodo tempore pacis & belli Resp. gubernanda sit. Requirantur etiam tot, quot è re sunt. Quorum omnium virtutes sunt potiores, *bonum respicere publicum; & post datum consilium omnia silentio tegere.* Geilf. pol. Exere. 3. th. 12. Et Christ. Præt. *Ante consultationem* requiri in illis, pietatem, eruditionem, continentiam, aliasq; virtutes *statuit. Sub consultatione; α ἀπόρρησιαν*, modestiam, sobrietatem, providamq; cunctationem. *Post consultationem*, constantiam, taciturnitatem, & animi præsentiam in exequendo. Plures virtutes vidd. apud Hænon. disp. 5. th. 13. & seqq. Althus. pol. c. 27. Reink. l. 2. cl. 1. c. 4. n. 24. & 25. Schonb. pol. l. 3. c. 23. & Seqq.*

IX.

Hæc de *consultatione* dicta sunt. Sequitur
LEGISLATIO, quæ est alterum medium politicum

Secundarium, quo summus Magistratus, ordinem vel novarum legum sanctione in Rep. introducit, vel introductum, antiquarum LL. abrogatione, aut bonâ interpretatione emendat ac conservat, ut omnia ad salutem Reip. dirigantur. Cujus necessitas ad Remp. conservandam tanta est, ut absq; hâc felix ac pacificus Reip. status vix haberi queat. Vid. Confirm. jur. prov. CAROLI IX. Et proœm. G. M. ad proc. Jud. hisce seqq. Thet är bestvärts git/ta endels omögeligit/ til at vppehålla/ fordra och främta i Regerementet itt fredsamt och roligit wäsendhe/ medh mindre huariom och enorm wedersars liska rått. Item confirm. Regis Birgeri in Jus Upland. ad hunc modum: Tha komber scundum swa til/ at vmskriptis then lagha stadgi sum skripadher är/ til at rätta frankra manna sidhi och medh jämnadh afläggia manna missämi/ fore then skyld/ at swa sum tinnin lidher och män fröfalde och andri tilfö, vhis/ swa vmskriås manna samwåra: Fore ty at i langum tinnå kunnu mang ny fall hånda/ och athir förey/ at i gamblum lagum hettis sumat medh saum ordum at sagt/ ey swa liustika sum widhörf: och fore thessum faldum giörs vmskripei badhi i Kirku rått och Klåfare lagum/ swa at sume är oflagt/ och sume wedh saum ordum fyllat/ och sume allungis vmskripat. Ast, sicuti summus Magistratus (ut ex ipsius Juribus constabat), non imperat solum Civitati, sed etiam Ecclesie. Alia proindè Legislatio concernit res Ecclesiasticas; alia Civiles. Illa est, quæ ordinem in Ecclesiâ constituit vel emendat, prescribendo leges de externâ Religionis curâ et divini cultus officio. Qualis est Ordin. Eccles. & decret. Ubs. Religio enim est fundamentum bonæ Reip. quò sublato vel impedito,

pedito,

pedito, tollitur in Rep. legitimus ordo. Et *citius urbem sine solo, quam Remp. sine opinione de Deo, aut constitui, aut constitutam servari posse*; cum Lipsio ex Plutarcho rectè dicturus fuerim. Quapropter prima & præcipua Magistratus sit cura, ut veram & Christianam (quâ nullam aliam Rebusp. esse accommodatorem fatetur & probat Geilf. ex Besold. pol. 2. c. 1. n. 29.), Religionem in Rep. legitimè introducat, introductam tueatur, propaget & conservet; falsas severè prohibeat; contrà: verum Dei cultum pijs legibus ita determinet ac circumscribat, ne falsus & fictitius aliquis irreat. Sicuti laudabiliter liquet, (præter tit. de Ecclesijs *Ryff. B.* in jure Svet. qui in multis sapit Papismum, proptereaq; magnâ ex parte jam est antiquatus), ex Privil. à Reg.^a Christianâ Anno 1651, Ordini Ecclesiastico sive Clericis concessis. Ut & Ordin.^a de Christianâ nostrâ religione conservandâ, ab inclytæ memoriæ CAROLO X. datâ Holmiæ Anno 1655. alijsq; Decret. Comit. Et nuperimè Decreto Holm. 1664. p. 2. &c.

X.

Legislatio autem Civilis, quæ est medium, ordinem Civitatis strictè sic dictæ conservandi, concernit vel *utilitatem publicam*, quâ præscribuntur leges de statu totius Reip. sive in regno ineundo, videlicet Jus successionis; sive administrando & conservando, ut varia Decreta. Vel *utilitatem privatam*, quâ leges de singulorum statu, conditionibus ac utilitatibus sanciantur; quippè, in quibus agitur; vel de statu, dignitate & coniunctione Personarum; vel de distinctione Dominiorum ac Commerciorum; vel de varijs Actionibus. Et sic partim *Personas*,

partim *Res*, partim *Actiones* respicit: ad quæ tria juris objecta, Sacratissimus imperator Justinianus in libris IV. Instit. librisq; ff. C. atq; Novell. etiam ritè respexerat. Nec non, & noster Legislator, in Legisterio Svecano, quod ad prædictas tres classes commodè quoq; redigi possit. I. PERSONARUM, quales sunt Tituli, de jure Regio (quatenus Jus privatum concernit), de personis imperantibus & obedientibus politicè agentes, *Kong B. L. & G.* De Connubijs, sive personis imperantibus & obedientibus œconomicè, *Gist B. L. & G.* II. RERUM, quales sunt Tituli; de Hæreditatibus *Erfd B. L. & G.* de Fundis & prædijs, *Jord B. L. & G.* de ædificijs & structuris *Bygh B. L. & G.* III. ACTIONUM, quales Tituli sunt; de Actionibus forensibus, sive hæ prodeant ex contractu, ut *Köp- & Skipm B. L. & G.* Sive ex legis debitâ obligatione, ut *Tingm B. LL. & Rådsk. B. G.* Sive ex delicto, quod fit vel cum violentiâ, quâ vitam & corpus: idq; aut dolo, animo sc. deliberato lædendj; Estq; talis violentia vel atrox, hinc *Edjör B. L. & G.* vel atrocissima, hinc *Högm B. L. & G.* aut culpâ idq; vel occidendo: ut 1. ex proæresi & datâ opera *Dråpm B. medh willia L. & G.* 2. fortuito, *Dråpm B. medh wåda L. & G.* vel vulnerando: & aut voluntate spontanea, undè *Sårn B. medh willia L. & G.* aut casu quodâ, undè *Sårn B. medh wåda L. & G.* Absq; violentia verò quâ bona, partim furto, *Tiuf B. L. & G.* Partim Aleâ, *Dob. B. G.*

XI.

Præterea ratione *latitudinis* dividi potest Lex in *Generalem*, quæ omnes in regno concernit, utpote,

utpote: *Ius Civile, Constitutiones & Recessus. Et Specialem*, quæ vel respectu certæ provinciæ & regionis; ut *Leges Uplandicæ, Westg. Ostg. Helsing. Westmannicæ.* Vel respectu certi collegij, ut *Articuli militares & Nautici.* Huc spectant etiam *leges & Constit. Academ. Statuta municipalia Civitatum & Collegiorum; Sveticè Skråår.* Atq; *singularem*, quæ est *Jus contra communes juris regulas alicui singulariter indultum*, dicitur q; alio nomine *Privilegium.* Sunt autem *Privilegia* vel 1. *Personalia*, quæ propter solam personæ conditionem sunt concessa, & ad hæredes non trans eunt, sed cum personâ cui data sunt expirant; ut *Equitum Auratorum, Doctoratus, Magisterijq; Privilegia.* 2. *Realia* quæ ad successores transmittuntur, ut *Nob. & Acad. Privilegia.*

XII.

Tandem mores & disciplinam ferè solent turbare, *otium, tenuioris fortune hominum oppressio, usura, libidines, luxus in victu & vestitu, alea, lususq; similes: ambitus deniq; & munerum ac dignitatum per aureos gradus acquisitio.* Ista sunt *Rerump. pestis, pernicies & interitus*, quæ legibus propterea sunt corrigenda & excludenda. Atq; huc referantur *Edicta illa Regia & Ordinantiæ*, quæ, & hoc anno, & superiori, in lucem prodierunt. conf. *Decr. Com. Anno 1664. p. 7. & ipsa Statuta ac Ordinantiæ. Expedi enim Reip. ne quis suâ re malè utatur. Iustinianus Inst. de his qui sui vel alieni juris sunt.*

XIII.

Sed, *cum parum est, Jus in Civitate esse, nisi sint qui jura regere possint; iuxta illud Pomp. l. 13. ff. de Orig. J. Hinc Legislationem excipit JURISDICTIO,*

*quæ est tertium medium Politicum, quo Magistratus legitime de re qualibet statuit, & leges latas per certas personas prudenter exequitur. Cujus modus consistit; partim in causæ cognitione, quando utraq; pars patienter auditur, rationes allatæ legitime ponderantur, & in causam prudenter inquiritur; partim decisione quando fertur iusta sententia, & cuiq; parti suum Jus attribuitur. Vid. Lex polit. Dei; & Proc. ac Ordin. Jud. & tit. de Reg. Judicium. Genera rerum quæ subsunt Jurisdictioni, Arist. l. 4. pol. c. 16. Octo recenset. Sed Piccartus unâ cum Christoph. Præt. & Geilfusiô, ad tria summa capita reducunt, dicendo: judicia alia sunt *Publica*, alia *privata*, alia *peregrina*. Vel aliter: quædam res concernunt *publicum statum*; quædam *Civium controversias & negotia*; quædam *mores & disciplinam*. Primò namq; si statum publicum respexerimus, negari non potest, sæpè controversias oriri circa res sacras, Magistratus, leges, pœnas & præmia, aliaq; multa quæ publicâ Magistratus per jurisdictionem decisione & executione opus habent. Deindè, si statum & conditionem, aliaq; *Civium negotia*, quæ inter se habent, attenderimus, dubium planè est nullum, ista Jurisdictionem postulare. Tum, ne disciplina corrumpatur, mores & consuetudines nocentes irrepant; hic quoq; imperio & jurisdictione opus est, ut mala vitentur, bonaq; stabiliantur.*

XIV.

Atq; ad hanc jurisdictionem, non solum pertinet censura morum & disciplinæ publicæ; sed & cura educationis, institutionis ac disciplinæ privatæ.

vatae. Hæc enim est fundamentum publicæ discipline, quæ labefactatâ ac neglectâ, frustrâ leges feruntur, frustra, imperatur ijs, qui obedire non didicerunt. Plura vid. apud Arist. pol. l. 7. c. 17. & lib. ult. Nec non Besold. dissert. de educatione. Schonb. pol. l. 1. c. 8. Xenoph. & Plutarch. de educ. puer. alioq; Proindè affirmaverim, apprimè facere ad conservationem Reip. educationi & institutioni prospici. Privatam patriæ familias iniungit œconomia. Politicus verò dicit ad publicam conservationem instituendas esse Scholas publicas, Collegia, Gymnasia, Academias: ostenditq; ut Majestas non saltem idoneos Magistros, Præceptores, Professores eligat; sed & honorarium de publico constituat. Cujus rei singularem promeriti sunt laudem, non tantum prisca illi Persæ, Macedones, Græci atq; Romani, qui seriam & accuratam iuventutis educationem adhibuere; sed etiam in patriâ nostrâ dulcissimâ, celeberrimæ recordationis Reges & Proceres, immortalem celebrati nominis sui famam sibi peperisse, historia & res ipsa edocet. Ac inter eos est piæ memoriæ G. M. alijq;. Et tempore Reginae Christianæ, quanta bonæ educationi adhibita sit cura, constat ex ipsâ Constit. Schol. & Gymn. datâ Holmiæ Anno 1649. verbis hisce expressis: *Cum juventus Reip. præcipuus sit thesaurus, & proindè summa cura atq; diligentia in ejusdem educatione adhibenda sit, ut multum referat, quibus artibus & scientijs; quibusve moribus & quâ sermonis elegantia puer imbuatur. Nam si quid falsi, si quid mali aut inepti, tenera illa ætas hauserit, in adultâ id difficilimè corrigi & evelli potest. Non equidem privatum quod aliquâ ratione tolerari possit, hoc malum est: Sed Remp. ipsam, magno*

cum ejus detrimento afficit. Et mox deinceps; Nos animo nobiscum reputantes, è quadam quasi speculâ perspicientes, quantum damni Reip. atq; in eâ Ecclesia Christi, è malâ juventutis in regno hoc nostro informatione, accrescat. Officio nostro Regio, nec non singulari, quo in Literas ferimur, eoq; fervemus amore, consentaneum visum fuit; ut serpenti cumprimis in Scholis & Gymnastijs malo huic morboq; tempestivum remedium quareremus. Item ex confirm. in Constit. Acad. gloriosæ recordationis CAROLI GUSTAVI, in hunc modum: Quemadmodum à primo imperij ac Regiæ nostræ administrationis tempore, serria nobis cura fuit, amplificandi & conservandi hoc nostrum regnum in optato statu; Remp. sic conformandi, ut orthodoxa religionis & bonarum artium laude nunc & in posterum clarescat: jta satis compertum habemus, quantum ad hanc rem monumentum, pietatis, Literarum ac disciplinarum studia adferant. &c. Et adhuc sub moderno nostro serenissimo Rege, studiorum liberalium optimo fautore, cum magno Reip. usu & ornamento florent studia, quod ingens beneficium humilimâ gratiarum actione veneramur. Inter Proceres autem Regni Sveciæ illustrissimos de re literariâ atq; literatis benè meritos, eminent, Excelsus Heros, Dn. PETRUS Brahe/ Comes in Wisingsborg &c. Patronus meus benignissimus qui non tantum celebrem Scholam, in insulâ Smolandiæ Wisingsburgensi magnificè instituit ac reparavit: sed etiam eandem omni ratione splendidiorē effecit; instructâq; quadam Bibliothecâ, scitis & pretiosis Globis, Mappis ac Tabulis Geographicis, alijsq; ornamentis decoris insigniter adauxit & eximiè exornavit. Quibus omnibus præclarè factis, æternam Illustrissimi Nominis sui

famam

famam, memoriãq; apud omnes posteros gratam ac iucundam S.^a Excitas reliquerit. Plura aliorum Magnatum exempla Magnificentiæ in Scholis publicis erigendis, ad ædificationem juventutis & salutem publicam procurandam cum immortalitatis memoriã, meminit Joh. Baaz. Hist. Eccl. l. 6. c. 23. seqq; *Et quoniam discessi paululum à re, regrediar.*

XV.

Demum est Jurisdictio, alia *Criminalis*; alia *Civilis*: illa in facinorosos legitimè animadvertit, vel per pœnas capitales, quibus amittitur vel *vita naturalis*; quales pœnæ sunt: Crucifixio, crematio, strangulatio, decollatio, submersio, dissectio membrorum, & fractio eorundem per rotam, transfossio vivi. Vel *vita Civilis*; veluti damnatio in metallum, ad bestias, ad carceres perpetuos, exilium. *Pœnæ non capitales*, quædam concernunt *famam*, ut; infamia, capitis diminutio. Quædam *bona*, ut multæ pecuniariæ, proscriptio bonorum. Quædam *corpus*, ut membri alicujus amputatio, religatio, fustigatio, conjectio in carceres, stigmatis inustio. *Jurisdictio deniq; Civilis*, de causis Civilibus & pecuniarijs, nec non criminibus levioribus. *Omnium verò harum pœnarum fines sunt potissimum tres* 1. *υποθετικα*, ut cautius mercari discant. 2. *επιμορτια*, ut læsæ parti satisfiat. 3. *παραδειγμα*, ut reliqui exemplo terreamur. Honorabuntur recta, prava punientur. Vell. Et verè dixit Jctus Vlp. ff de, jurisd. l. 1. Jus dicentis officium est latissimum.

XVI.

Expeditis iam medijs ordinarijs, sequuntur *Extraordinaria*, *Bellum*, *Confœderatio*, *Legatio*. Vocanturq; *Extraordinaria*, quia non semper, sed certò dun-

taxat tempore requiruntur, & applicantur ad ordinem Reip. tuendum & conservandum. Est igitur *BELLUM, medium politicum, quò Magistratus ordinem Reip. vel legitime propulsando, vel vindicando hostium iniurias, sartum tectumq; conseruat.* Christ. Præt. de bello. Et Alth. Habebit *causam iustam*: iusta enim causa tandem triumphat. vid. Polit. & Hist. *Res ad bellum necessarias*: Pecunias item, arma diversa & machinas bellicas: *Commeatus, munitiones tam naturales quam artificiales.* Personas; duces & milites. *Illis præcipuè commendantur hæ virtutes: scientia rei militaris; fortitudo; prudentia; autoritas & felicitas.* Cic. in Orat. pro L. Manil. *His verò iniungitur pietas & obedientia, & id quod Charidemus apud Curtium de Alex. M. militibus narrat: ad nutum morientis intendere, signa sequi, ordines servare: quod imperatur, omnes exaudire; obistere, circumire, discurrere, in cornu mutare pugnam.* Sint quoq; milites, robusti, vegeti, generosi, ad veti laboribus, in re militari periti, R. Str. 4. B. Lips. pol. 5. Grot. de J. B. & P. *Hic ordo militaris certa disciplinâ circumscribatur.* Vid. Artic. mil. *Finis belli est ipsa pax, quæ bello paritur.* Bellum gerimus, ut pace fruamur. Conf. decret. Holm. Anno 1664. p. 3. 4. & seq.

XVII.

Fœderibus deniq; nihil ad potentiam est efficacius: imò plus illis, quàm bellis proficitur. Est autem *Fœdus vel defensionis*, quod contrahitur propter mutua auxilia: vel *commerciorum*, propter commercia institutum: vel *utriusq; simul*, quod sancitur tum ad præstanda mutua auxilia, tum etiam ad commercia libe-

liberè exercenda. *Hic magnâ opus est circumspèctione.* Ad fœderum verò sanctionem, aliorumq; negotiorum executionem opus habet Resp. LEGATIS, Gallicè Ambassadeur, Envoy; quorum virtutes sunt præcipuè seqq. *Animi magnitudo, alacritas & præsentia, temperantia, fidelitas, taciturnitas, prudentia, eruditio exquisitâ constans notitiâ linguarum exoticarum, Iurisprudentia, Philosophia & Historiarum.* De fœderibus & jure Legationum conf. Grot. de J. B. & P. l. 2. c. 15. & 18.

XVIII.

Iam ea absolvimus media, quibus imperantes ordinem Reip. vel introducunt, vel introductum conservant; superest nunc, Coronidis loco, medium illud, quo obedientes suâ ex parte etiam tendunt ad ordinem introductum conservandum. Nam, sicuti Magistratus subditis promittit, se omnia illorum jura, privilegia, libertatem & bona protecturum, atq; facta tecta conservaturum, R. B. LL. c. 4. ita, huic juramento protectionis, correspondet homagium subditorum, per quod obligant sese Regi suo debitum amorem, honorem, obedientiam & tributorum solutionem præstituros, c. 5. R. B. LL. Absq; his neq; conservari; neq; florere Resp. potest: ubi enim nulla obedientia, nullusq; amor subditorum; ibi, odium, metus, discordia & alia pestes regnant. Regnum autem discors quamdiu stabit? Quocirca, Amore subditi Magistratum complectantur, tanquam Patrem Patriæ, & timore quasi filiali colant. Honore, i. e. debito venerationis cultu venerentur. Consistit autem veneratio illa non tam in genuflexione & honorificâ compellatione, quam in affectu interiori, quò eum, ut vicarium Dei, & pastorem populi prosequantur. Obedientiam tribuant, quâ faciles sint ad obsequium præstandum & imperata exequenda. Sitq; pia & spontanea. Pia, ne honestatis terminos

violet: Spontanèa ne timore pœne, sed amore justitiæ exhibeantur. Deniq; Tributorum solutionem, quæ ad Reip. & Magistratus conservationem requiruntur haut gravatim conferant. Imò fidem & obsequium, vitam & spiritum, omniq; quæ possident, addicere promptissimi sint, *Löff och Blodh/ arg:10 in præf. priv. Nob. Et Union. hered. Löff/ Lefiverne/ godz/ ågor/ och alt thet wi åge/ wele wi hafwa ospart. Atq; Deer. Goth. A.º 1660. p. 1. &c. Sed manum de tabula tollam, votoq; finiam.*

Sit decus huic capiti! vigeant ter membra beata!

Sit anima æqua potens! firma columna simul!

Stet, precor, imperium! stent florida subdita membra!

Omne malum procul hoc corpore pelle Deus.

Huic Optimo & sapientissimo Rerumpublicarum
Conditori ac Conservatori,
G L O R I A, L A U S, H O N O R.

Humanissimo, Præstantissimo, & solidâ Eruditione politissimo JUVENI,

DN. AMBROSIO NIDULIO Philosophiæ Candidato meritissimo, Amico & Sympatriotæ suo dilectissimo, pro summis in Philosophiâ honoribus obtinendis, pulchrè & eruditè disputanti, hæc paucula festinus apposuit:

Res est magna, scio, monstrare Modis quibus aptè
Publica Res quævis CONSTITUENDA venit,
Nec minor est virtus nosse ut SERVETUR & illa;

Illud & Hoc namq; est (pol) Sapientis opus.

Undè ut mēte bonâ facis Hoc, dilecte NIDULI,

Et Sophiæ, & Themidis, laude decente cluis.

Conservet, voveo, constanter, SVEGICA Regna,

Fundator summus, qui Regit astra Deus?

Ut vireant, vigeant, seros in Nestoris annos,

JUSTITIA firmâ ac Religione piâ!

O L A U S W E X I O N I U S

J. U. D. & Professor.

Successit cursus: studijs en terta, NIDULI,

Gaude, digna Tuis doctus Apollo parat.

Atque viros inter posthac numerabere claros,

Gratulor, at quò sint prospera cuncta precor.

ANDREAS THURONIUS Phys. & Log.

Prof. Ordin. Fac. Phil. h. t. Decanus.